

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

**Verslag over de doorlichting van Sint-Jozefinstituut Buitengewoon Secundair Onderwijs
te ANTWERPEN 3**

Hoofdstructuur	buitengewoon secundair onderwijs
Instellingsnummer	27541
Instelling	Sint-Jozefinstituut Buitengewoon Secundair Onderwijs
Directeur	Chantal NUYTTEN
Adres	Galjoenstraat 2 - 2030 ANTWERPEN 3
Telefoon	03-541.32.80
Fax	03-541.90.77
E-mail	secretariaat@busosintjosef.be
Website	www.sintjosefov4.be
Bestuur van de instelling	VZW Centr. Kath. Schoolcom. Antwerpen
Adres	Otto Veniusstraat 22 - 2000 ANTWERPEN 1
CLB	Vrij CLB De Wissel Antwerpen
Adres	Hallershofstraat 7 - 2100 DEURNE
Dagen van het doorlichtingsbezoek	25-11-2013, 26-11-2013, 28-11-2013
Einddatum van het doorlichtingsbezoek	28-11-2013
Datum bespreking verslag met de instelling	17-01-2013
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Cathy Moelants
Teamleden	Dirk Diepers, Johanna Coeman
Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
Externe deskundige(n)	nihil

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	3
1 SAMENVATTING	5
2 DOORLICHTINGSFOCUS.....	7
2.1 Leerprestaties in de doorlichtingsfocus	7
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....	7
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?	8
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?.....	8
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	8
3.1.1.1 Opleidingsvorm 4: Maatschappelijke vorming in de eerste graad B-stroom (leerplan D/2011/7841/019).....	8
3.1.1.2 Opleidingsvorm 4: Project algemene vakken in de tweede en derde graad en in derde leerjaar derde graad (leerplannen D/2012/7841/014, D/2012/7841/026 en D/2006/0279/019)	10
3.1.1.3 Opleidingsvorm 4: Publiciteitstekenen en waarnemingstekenen in bso tweede graad in de studierichting Publiciteit en etalage (leerplan 2000/014) en publiciteitstekenen in bso derde graad in de studierichting Publiciteit en illustratie (leerplan 2011/048)	12
3.1.1.4 Opleidingsvorm 4: VOET	15
3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?	16
3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?	17
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?	18
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	19
4.1 Aanvangsbegeleiding	19
4.2 Leerbegeleiding.....	20
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL.....	21
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL.....	22
6.1 Wat doet de school goed?	22
6.2 Wat kan de school verbeteren?	22
6.3 Wat moet de school verbeteren?	22
7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	23
8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING	23

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIP-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
 - het voldoende handelingsplanmatig nastreven van de onderwijsdoelstellingen
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal leerprestaties.
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de vijf fasen van handelingsplanning:
 - de beginsituatiebepaling
 - de doelenselectiefase
 - de voorbereidingsfase
 - de uitvoeringsfase
 - de evaluatiefase.
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

Dit verslag beschrijft de vaststellingen die de inspectie deed in de school Sint-Jozef OV4 te Antwerpen. Deze school voor buitengewoon secundair onderwijs richtte vijf schooljaren geleden opleidingsvorm vier (OV4) op naast de reeds bestaande opleidingsvormen een en twee (OV1&2). Sinds vorig schooljaar zijn deze laatste twee opleidingsvormen afgesplitst en vormen ze een nieuwe school. De huidige school met enkel OV4 heeft pas sinds vorig schooljaar een autonome werking. De school richt zich op leerlingen met een normale begaafdheid bij wie een motorische beperking of een autismespectrumstoornis is vastgesteld. De school biedt in deze opleidingsvorm reeds een volledige cyclus beroeps secundair onderwijs aan. De school is recentelijk gestart met de uitbouw van technisch secundair onderwijs, maar dit startte pas dit schooljaar. De inspectie besliste op basis van de gegevens die ze vooraf onderzocht om de onder 2.1 in dit verslag opgesomde vakken in de focus te plaatsen en door te lichten. Verder werden ook de leerbegeleiding, de aanvangsbegeleiding van nieuwe personeelsleden en het beleid met betrekking tot woonbaarheid, veiligheid en hygiëne onderzocht.

In de eerste graad worden voor maatschappelijke vorming (mavo) alle domeinen evenwichtig en inhoudelijk op een voldoende beheersingsniveau aangeboden. De vakgroep houdt voor het nastreven of het realiseren van de leerplandoelstellingen in voldoende mate rekening met het leerplanconcept en met de noden van de leerlingen. De leerresultaten voor het vak zijn overwegend positief.

Binnen het vak project algemene vakken (pav) in de tweede en de derde graad worden de leerplandoelen niet volledig en niet voldoende evenwichtig aangeboden. Er wordt te veel vastgehouden aan het invullen van het leerwerkboek, waardoor er onder andere te weinig aandacht besteed wordt aan het leren meer zelfstandig beheersen van het leerproces door de leerlingen. Het evalueren van de leervorderingen is te weinig zichtbaar en ook onvoldoende evenwichtig afgestemd op de leerplandoelstellingen. Positief zijn wel de vertrouwenwekkende en motiverende omgang met de leerlingen en het engagement van de school en de leraren.

Voor de vakken publiciteitstekenen en waarnemingstekenen in bso tweede graad in de studierichting Publiciteit en etalage en publiciteitstekenen in bso derde graad in de studierichting Publiciteit en illustratie kan de school niet aantonen dat de leerlingen alle doelstellingen in voldoende mate bereiken. Het zwaartepunt wordt te eenzijdig gelegd bij het aanleren van digitale uitvoeringstechnieken, waardoor de manuele vaardigheden en/of het creatief proces te veel op de achtergrond geraken. Beide studierichtingen zijn nog in opbouw en de inzet van de leraren is groot. Het lerarenteam is zowel vakinhoudelijk als didactisch onderlegd. Sommige knelpunten in de leerplanrealisatie zijn gekend en er zijn al verbeteracties voor uitgewerkt.

De school streeft in voldoende mate de vakoverschrijdende eindtermen (VOET) bij haar leerlingen na, maar de planning voldoet niet. Er zijn nog wat hiaten wat betreft de gerichtheid op de VOET in alle vakken en in het evalueren van het VOET-beleid op schoolniveau. De school heeft nog geen specifieke visie op de VOET, maar deze zitten wel vervat in de algemene visie en missie van de school. Daardoor maakt ze wel voldoende werk van de meeste na te streven VOET.

Via de leerbegeleiding onderzoekt de onderwijsinspectie vooral het proces van handelingsplanning op schoolniveau. De school heeft hierover een duidelijke visie uitgeschreven en er werden goede instrumenten ontwikkeld om een handelingsplanmatige werking te ondersteunen. Hoewel de school zelf al enkele knelpunten in haar handelingsplanmatige aanpak detecteerde is de aandacht daarin voor de doeltreffendheid van de leerbegeleiding nog te beperkt. Voornamelijk de extra hulp bij vakinhoudelijke leerproblemen kan nog geoptimaliseerd worden. Het strategieplan dat jaarlijks wordt opgesteld om de aanpak verder te optimaliseren wijst op de intentie van de school om ook in de toekomst blijvend aandacht te hebben voor de ontwikkeling van dit proces.

De aanvangsbegeleiding van nieuwe personeelsleden is kwaliteitsvol uitgewerkt. De school voorziet in voldoende middelen en procedures om dit proces te ondersteunen. Via bevestigingen wordt de kwaliteit ook bewaakt en waar nodig bijgestuurd. Dit verloopt vlot dankzij de aanwezige deskundigheid op dit vlak.

Het beleid met betrekking tot bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne voldoet. Uit de documentenanalyse en de vaststellingen ter plaatse blijkt dat de school dit in voldoende mate bewaakt en planmatig verbeteracties opzet om tekorten weg te werken.

De directeur voert een duidelijk gedeeld leiderschap. De missie en visie van de school zijn duidelijk voor alle personeelsleden en worden verduidelijkt door middel van concrete doelen in het strategieplan. De school streeft naar zo veel mogelijk inspraak van alle betrokkenen, vooral ook van ouders en leerlingen. Er worden voldoende initiatieven genomen om de eigen kwaliteit te bewaken en te verbeteren. De school heeft een sterke ontwikkelingsdynamiek.

Het onderzoek naar de kwaliteit van de diverse onderzochte processen en het algemeen beleid toont aan dat de school erg doelgericht te werk gaat, maar dat vooral de opvolging en de bijsturing van de leerplanrealisatie nog geoptimaliseerd kan worden. Het vak pav en de specifieke vakken van de tweede graad Publiciteit en etalage en de derde graad Publiciteit en illustratie voldoen nog niet aan de verwachtingen van de overheid. Daarom sluit de inspectie de doorlichting af met een gunstig advies beperkt in de tijd.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande leerprestaties en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Leerprestaties in de doorlichtingsfocus

Opleidingsvorm 4	Basisvorming	Specifiek gedeelte
VOET	x	
Graad 1 B	maatschappelijke vorming	
Graad 1 Decoratie - Kantoor en verkoop	maatschappelijke vorming	
Graad 2 BSO Publiciteit en etalage	project algemene vakken	beeldende vorming, publiciteitsteken, waarnemingsteken
Graad 3 BSO Publiciteit en illustratie	project algemene vakken	
Graad 3 BSO Publiciteitsgrafiek	project algemene vakken	kunstambachten, publiciteitsteken

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Personeel - Professionalisering

Aanvangsbegeleiding

Onderwijs - Begeleiding

Leerbegeleiding

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde leerprestaties het volgende op.

3.1.1.1 Opleidingsvorm 4: Maatschappelijke vorming in de eerste graad B-stroom (leerplan D/2011/7841/019)

Voldoet

De vakgebonden ontwikkelingsdoelen worden in voldoende mate nagestreefd. De evaluatie vertrekt voldoende vanuit de leerplandoelen en de evaluatie is valide. Het gehanteerde proces van handelingsplanning vormt een eerder geringe aanzet voor de afstemming van de algemene vorming op de onderwijsbehoeften van de leerlingen.

Beginsituatiebepaling

*Beeldvorming
Functionele neerslag
Actualisering*

De beeldvorming bevat heel wat gegevens over de leerling op medisch, sociaal, psychologisch en pedagogisch vlak. In het individueel handelingsplan wordt de specifieke zorgvraag goed omschreven, maar het meten van de beginsituatie van de (schoolse) taalvaardigheid (op basis van genormeerde toetsen) om daarna de gepaste remediëring en begeleiding op te starten gebeurt niet. Voor de leerlingen die reeds het vorige schooljaar op de school verbleven, ligt de nieuwe beginsituatie grotendeels vast op basis van de notulen van de klassenraad van het einde van het vorige schooljaar. Heel wat informatie wordt ook informeel doorgegeven. Al de gegevens worden besproken in de klassenraad.

Doelenselectiefase

*Op maat
Evenwichtig aanbod
Doelenkaders
Horizontale en verticale
afstemming
Multidisciplinair overleg*

De leerlingen zitten in kleine lesgroepen die pedagogisch-didactisch via groepsaankpak worden benaderd. Bij de selectie van de doelen voor de klasgroep baseert men zich eerder op het leerwerkboek dan op het leerplan. De pedagogisch-didactische meerwaarde van die aanpak zit in de afwisselende opdrachten die een bijsturing van het leerproces mogelijk maken en die ondanks de gestuurde aanpak de leerlingbetrokkenheid bewaken. Nieuwe evaluatievormen zoals coöperatieve evaluatie, peerevaluatie en zelfevaluatie worden aan de leerlingen doorgegeven. De doelen worden overwegend gerealiseerd in concrete thema's die de schoolse en maatschappelijke weerbaarheid verhogen. Voor de selectie van de thema's wordt bijgevolg relatief weinig rekening gehouden met de leefwereld van de leerlingen. Dit aspect van het leerproces komt dan wel weer voor in diverse projecten. De afstemming van de doelen in functie van de graadoverstijgende leerlijn ontbreekt voorlopig. Het orthopedagogisch handelen wordt afgesteld op de schoolvisie.

Vorbereidingsfase

*Planning
Multidisciplinair
Groeperingsvorm
Samenwerking ASV-BGV
Vakkenopdeling
Methodiek en werkvormen
Vakgroepwerking
Infrastructuur en uitrusting*

De planningsdocumenten zijn per lesgroep opgesteld. Ze verwijzen minimaal naar de relatie met de handelingsplannen. Elke leraar plant de voortgang van het leerproces en het beheersingsniveau van de leerplandoelen volledig autonoom. Er worden wel inhoudelijk afspraken gemaakt om overlappingen te vermijden. De planningsdocumenten tonen dat er inspanningen geleverd worden om de leerlingen voor te bereiden op sociaal-maatschappelijke integratie in een complexe samenleving. Zo worden alle domeinen van het maatschappelijk leven ingepland. Graadoverschrijdende samenwerking met het oog op een gradueel ontwikkelde zelfstandigheidsdidactiek en toenemende taakspanning ontbreekt voorlopig. Het belang van coöperatief leren en werken en de ontwikkeling van de daarbij noodzakelijke vaardigheden om te plannen, werkafspraken na te komen en te reflecteren komt in de aanpak aan bod. Ook het stimuleren van ICT-vaardigheid krijgt voldoende kansen evenals de betrokkenheid van leerlingen bij

tijd en ruimte en de actualiteit. Graad- en leraargebonden zijn er reeds goede voorbeelden ontwikkeld, zoals de afspraken rond de uitwerking van de mini geïntegreerde proef. Het leerwerkboek en zelfontwikkeld cursusmateriaal vormen de basis voor de planning. Daaruit blijkt dat kennis wel in zinvolle en bruikbare contexten aangereikt wordt en dat er kansen zijn voor binnenklasdifferentiatie, want eventuele tempoverschillen kunnen opgevangen worden door extra opdrachten die per thema aansluiten. De gerichtheid naar en de inschaling van het beheersingsniveau is vaag of niet gebaseerd op in overleg vastgestelde criteria. Leerlingen met geattesteerde leermoeilijkheden zijn gekend en kunnen gebruik maken van aangepaste maatregelen. Het schoolbeleid zorgt er wel voor dat het vak in een voldoende leerkrachtige of aan de doelgroep aangepaste leeromgeving kan gegeven worden. De vakgroep is volop bezig de reeds aanwezige deskundigheid met betrekking tot de adaptatie van het leerplan voor de specifieke doelgroep verder uit te breiden.

Uitvoeringsfase

Planmatige aanpak

Flexibiliteit

Methodiek en werkvormen

Individualisatie en differentiatie

In de eerste graad worden voor maatschappelijke vorming (mavo) alle domeinen evenwichtig en inhoudelijk op een voldoende beheersingsniveau aangeboden. De vakgroep houdt voor het nastreven of het realiseren van de leerplandoelstellingen in voldoende mate rekening met het leerplanconcept en met de noden van de leerlingen. De leerresultaten voor het vak zijn overwegend positief. De leerstof wordt verwerkt in een gesloten onderwijssituatie. Het leerwerkboek is hierbij een behoorlijk sturende factor. Het wordt aangevuld met bijkomende documenten en werkbladen. De daarin vermelde opdrachten sluiten voldoende aan bij de leerplandoelstellingen. De opdrachten worden door de leerlingen vaak zelfstandig ingevuld en daarna individueel of klassikaal verbeterd of besproken. Dit biedt voldoende houvast voor een doelgroep. Voor andere leerlingen worden voldoende kansen tot actieve participatie gecreëerd en wordt de socratische methode afgewisseld met invuldidactiek. Leerdoelen met betrekking tot de actualiteit en met vakoverschrijdende eindtermen maken ook deel uit van het leerproces. De mini GIP is een ontegensprekelijke meerwaarde en getuigt van graadoverschrijdende betrokkenheid. Ook in andere opdrachten is er voldoende aandacht voor actief en vaardigheidsgericht onderwijs, onder meer de realistische toepassingen of activiteiten rond de verkenning van de leef- en woonomgeving, het kennismaken met een aantal maatschappelijke voorzieningen en de daaraan gekoppelde vaardigheden, als ook de integratie van ICT. In de beide leerjaren is er aandacht voor leren leren door het stellen van leervragen die leerlingen activeren om na te denken, hun gedachten te formuleren en bewust te worden van wat ze leren. Ook het aanreiken van modellen die aangeven hoe men de geziene leerstof het best studeert is zeker een voorbeeld van goede praktijk. Het pedagogisch-didactisch handelen richt zich op het totale ontwikkelingsproces van de leerling, zij het dat dit leraarafhankelijk weinig zichtbaar is in de documenten. Een aantal culturele activiteiten en extra projecten onderbouwt de leerplanrealisatie. Positief voor de leerplanrealisatie is het vertrouwelijke leerklimaat, de motiverende omgang met de leerlingen en het schoolbetrokken engagement van de leraren. De bereidheid tot reflectie, de openheid voor externe evaluatie en de aanwezigheid van goede praktijkvoorbeelden zijn signalen van een interne dynamiek. De aandacht voor de meer gerichte ontwikkeling van competenties en voor een groeipatroon naar zelfstandigheidsontwikkeling bij de leerlingen dringt zich op.

Evaluatiefase	Schoolbreed wordt geopteerd voor procesevaluatie, maar in realiteit is er veeleer sprake van gespreide productevaluatie. De evaluatiepraktijk houdt voldoende rekening met de in het leerplan opgenomen kenmerken en normen rond de evaluatie van de leerlingen. De evaluatiescore wordt gevormd door gemiddelde van de scores die behaald werden op taken en toetsen. De summatieve evaluatie in de toetsen en examens gebeurt van uit vooropgestelde doelen en bestrijkt diverse domeinen zowel rond kennis als rond het beheersen van vaardigheden. De formatieve evaluatie die gericht is op het in kaart brengen van de vaardigheden en die onder meer duidelijk wordt in de gerichte feedback, komt in het geheel van de beoordeling, leraarafhankelijk, voldoende tot te beperkt tot haar recht. De leerling moet zijn persoonlijke sterkten en zwakten, verbetering of achteruitgang kunnen zien. De weinig doelgerichte commentaar, ook in functie van de overangscriteria over het vak mavo in de rapporten, hypothekeert de actieve betrokkenheid van de ouders bij het volgen van het leerproces.
<i>Visie en afspraken</i>	
<i>Systeem of instrument</i>	
<i>Gelinkt aan doelen/diagnostisch</i>	
<i>Valide</i>	
<i>Evenwichtig en representatief</i>	
<i>Transparantie en normering</i>	
<i>Overgangscriteria</i>	
<i>Procesevaluatie</i>	
<i>Kwalificatieproef</i>	
<i>Rapportering</i>	

3.1.1.2 Opleidingsvorm 4: Project algemene vakken in de tweede en derde graad en in derde leerjaar derde graad (leerplannen D/2012/7841/014, D/2012/7841/026 en D/2006/0279/019)

Voldoet niet

De leerplandoelen worden niet volledig en niet voldoende evenwichtig aangeboden. De evaluatiepraktijk is onvoldoende afgestemd op de leerplandoelen. Het gehanteerde proces van handelingsplanning vormt een te geringe aanzet voor de afstemming van het onderwijs op de onderwijsbehoeften van de leerlingen.

Beginsituatiebepaling	Het inschrijvingsverslag bevat heel wat gegevens over de leerling op medisch, sociaal, psychologisch en pedagogisch vlak. De diagnostische fase steunt niet op genormeerde toetsen. Alle gegevens vinden hun neerslag in het handelingsplan en worden besproken door de klassenraad. Voor de leerlingen die reeds het vorige schooljaar op de school verbleven, ligt de nieuwe beginsituatie grotendeels vast op basis van de notulen van de klassenraad van het einde van het vorige schooljaar. Heel wat informatie wordt ook informeel doorgegeven.
<i>Beeldvorming</i>	
<i>Functionele neerslag</i>	
<i>Actualisering</i>	
Doelenselectiefase	De leerlingen zitten in kleine lesgroepen die pedagogisch-didactisch via groepsaankpak worden benaderd. Bij de selectie van de doelen voor de klasgroep is men te weinig gericht op het zelfredzaam optreden en handelen van de leerlingen. Er wordt relatief weinig rekening gehouden met de specificiteit van de leerlingen in de doelenselectie voor het vak pav. In de verticale afstemming van de doelen ontbreekt voorlopig nog een leerlijn. Het orthopedagogisch handelen wordt afgesteld op de schoolvisie.
<i>Op maat</i>	
<i>Evenwichtig aanbod</i>	
<i>Doelenkaders</i>	
<i>Horizontale en verticale afstemming</i>	
<i>Multidisciplinair overleg</i>	
Vorbereidingsfase	De planningsdocumenten zijn per lesgroep opgesteld. Ze verwijzen minimaal naar de relatie met de handelingsplannen. Elke leraar plant autonoom de voortgang van het leerproces en het beheersingsniveau van de leerplandoelen maar uit het cursusmateriaal en de planningsdocumenten blijkt dat bepaalde eindtermen daarbij te beperkt aangeboden of verkeerd geïnterpreteerd worden. De vakgroep opteert voor een thematische invulling, waardoor maatschappelijk relevante onderwerpen aan bod komen. Er worden inhoudelijk afspraken gemaakt om overlappingen te vermijden. Graadoverschrijdende samenwerking met het oog op een gradueel ontwikkelde zelfstandigheidsdidactiek en toenemende taakspanning ontbreekt. Het belang van coöperatief leren en werken en de ontwikkeling van de daarbij noodzakelijke vaardigheden om te plannen, werkafspraken na te komen en te reflecteren komt in de planmatige aankpak eerder marginaal aan bod. Het stimuleren van ICT-vaardigheid krijgt wel voldoende kansen in de planning evenals de betrokkenheid van leerlingen bij tijd en ruimte en de actualiteit. De persoonlijke inbreng van de leerlingen in de behandeling van de diverse leerinhouden is erg beperkt evenals de aandacht
<i>Planning</i>	
<i>Multidisciplinair</i>	
<i>Groeperingsvorm</i>	
<i>Samenwerking ASV-BGV</i>	
<i>Vakkenopdeling</i>	
<i>Methodiek en werkvormen</i>	
<i>Vakgroepwerking</i>	
<i>Infrastructuur en uitrusting</i>	

voor richtingsspecifieke probleemstellingen. Graad- en leraargebonden zijn er goede voorbeelden ontwikkeld, zoals de afspraken rond de uitwerking van de geïntegreerde proef. In de vakgroep bestaan er nog geen afspraken rond het gebruik van lees- en schrijfkaders of het consequent aanleren van oplossingsstrategieën. De school kon niet aantonen dat het OVUR-schema systematisch wordt ingeoeft als werkmethode. De inschaling van het beheersingsniveau van de diverse vaardigheden is onvoldoende duidelijk. Leerlingen met geattesteerde leermoeilijkheden zijn gekend en kunnen gebruik maken van aangepaste maatregelen. Het schoolbeleid zorgt er wel voor dat het vak in een voldoende leerkrachtige of aan de doelgroep aangepaste leeromgeving kan gegeven worden. Alhoewel de school het volgen van nascholing stimuleert, is de aanwezige deskundigheid rond onder meer vaardigheidsgericht onderwijs, procesgerichte evaluatie en rond mogelijke en soms wenselijke werkvormen voor PAV voorlopig nog vrij beperkt.

Uitvoeringsfase

Planmatige aanpak

Flexibiliteit

Methodiek en werkvormen

Individualisatie en differentiatie

In elke graad, evenals het derde leerjaar van de derde graad bepalen de cursussen zowel naar vorm als naar inhoud de lesstructuur. Sporadisch wordt het schoolplatform gebruikt om aanvullend materiaal digitaal ter beschikking te stellen, dit is evenwel nog volop in ontwikkeling. Deze pedagogisch-didactische aanpak kan voor een bepaalde doelgroep aangewezen zijn, maar er is weinig aantoonbare aandacht voor binnenklasdifferentiatie, wat nochtans specifiek is voor het vak. De doelen worden overwegend gerealiseerd in gesloten onderwijsleersituaties. De groei naar een open projectmatige aanpak met toenemende zelfstandigheid van de leerlingen wordt niet stelselmatig opgebouwd. In de twee graden worden diverse maatschappelijke domeinen behandeld, maar een aantal wordt niet aangeboden of met te weinig diepgang behandeld. De opdrachten van de themabundels (overwegend in de tweede graad) worden door de leerlingen vaak zelfstandig ingevuld en daarna klassikaal verbeterd of besproken. De formulering van die opdrachten biedt enerzijds een houvast, maar leidt anderzijds te weinig naar het bewust zelfstandig beheersen van het leerproces. Er zijn verschillende ICT-opdrachten voorzien, maar de leerlingen worden te zelden uitgedaagd om, zoals het leerplan voorstelt, de informatie te verwerken, te gebruiken, erover te reflecteren en vervolgens te evalueren. Hierdoor wordt er eveneens niet voldoende gericht gewerkt aan de ontwikkeling van de organisatiebekwaamheid van de leerlingen. Ook is nog een groeimarge in het doelgericht bewaken van het beheersingsniveau van de leerlingen op het vlak van functionele taalvaardigheid (moderne vreemde talen). Positief is de voorbereiding in de tweede graad en de samenwerking van het vak in de geïntegreerde proef van de derde graad (GIP). Ervaringsgerichte projecten onderbouwen wel de leerplanrealisatie en de vakoverschrijdende doelstellingen. Deze projecten dragen zeker bij tot de brede culturele en maatschappelijke vorming van de leerlingen, maar die worden onvoldoende expliciet gekoppeld aan de eindtermen PAV. Positief voor de leerplanrealisatie zijn de vertrouwenwekkende en motiverende omgang met de leerlingen en het schoolbetrokken engagement van de leraren. De bereidheid tot reflectie, de openheid voor externe evaluatie en de aanwezigheid van goede praktijkvoorbeelden zijn signalen van een interne dynamiek.

Evaluatiefase	Schoolbreed wordt geopteerd voor procesevaluatie, maar in realiteit is veeleer sprake van gespreide productevaluatie. De evaluatiepraktijk houdt onvoldoende rekening met de in het leerplan opgenomen kenmerken en normen rond de evaluatie van de leerlingen. De vakgroep heeft daarover nog geen visie ontwikkeld. De evaluatiescore wordt gevormd door het gemiddelde van de letterscores die behaald werden op taken en toetsen. Evaluatiemethodieken en -technieken die het gebruik van actieve werkvormen, het probleemoplossend leren, het leren strategisch handelen enz. weergeven ontbreken of zijn te weinig geëxpliciteerd. De summatieve evaluatie (toetsen en examens) gebeurt vanuit vooropgestelde doelen, maar de formatieve evaluatie - die gericht is op het in kaart brengen van de vaardigheden - komt in het geheel van de beoordeling te weinig tot haar recht. Een aantal opdrachten is daartoe te weinig doelgericht geformuleerd of de evaluatiecriteria zijn onvoldoende duidelijk geëxpliciteerd. Opvallend is de geringe formele aandacht voor aanvullingen, wijzigingen of correcties in de leerlingennotities, nochtans noodzakelijk voor een dynamisch leerproces. Schriftelijke feedback in functie van de volgende stap in het leerproces ontbreekt. Het opbouwen van de verantwoordelijkheid van de leerling om onvoldoende beheerste vaardigheden en technieken en/of zijn leeraanpak en attitudes bij te stellen verdient veel meer aandacht. Het woordcommentaar op het rapport is te weinig gericht op het in kaart brengen van de mogelijkheden en de beperkingen van de jongere en vermeldt zelden niet gerealiseerde leerplandoelen of werkpunten.
<i>Visie en afspraken</i>	
<i>Systeem of instrument</i>	
<i>Gelinkt aan doelen/diagnostisch</i>	
<i>Valide</i>	
<i>Evenwichtig en representatief</i>	
<i>Transparantie en normering</i>	
<i>Overgangscriteria</i>	
<i>Procesevaluatie</i>	
<i>Kwalificatieproef</i>	
<i>Rapportering</i>	

3.1.1.3 Opleidingsvorm 4: Publiciteitsteken en waarnemingsteken in bso tweede graad in de studierichting Publiciteit en etalage (leerplan 2000/014) en publiciteitsteken in bso derde graad in de studierichting Publiciteit en illustratie (leerplan 2011/048)

Voldoet niet

De school kan niet aantonen dat de leerlingen van de tweede graad en het derde leerjaar van de derde graad alle doelstellingen in voldoende mate bereiken.

Beginsituatiebepaling	Voor nieuwe leerlingen is een specifieke intakeprocedure uitgewerkt. Op basis van intern en extern verzamelde gegevens maakt het zorgteam een inschatting van de beginsituatie van elke leerling.
<i>Beeldvorming</i>	
<i>Functionele neerslag</i>	De beginsituatie is het uitgangspunt bij het samenstellen van het individueel handelingsplan (IHP). Dergelijk plan bevat, naast de functionele neerslag van alle verzamelde gegevens, alle maatregelen en acties die zijn uitgewerkt om aan de noden van de leerling tegemoet te komen. De documenten worden door de klastitularis beheerd en via een digitaal leerlingenvolgsysteem ter beschikking gesteld van het lerarenteam.
<i>Actualisering</i>	De klassenraden vervullen een schakelfunctie bij de begeleiding van de leerlingen en de actualisering van de handelingsplannen. De leraren en het zorgteam volgen de evolutie van elke jongere op en passen waar nodig de individuele ondersteuningsmaatregelen aan.
Doelenselectiefase	De aanbevelingen van het leerlingvolgsysteem worden in de lespraktijk geconcretiseerd. Uit het orthodidactisch handelen en de aandacht voor o.a. werkhouding, concentratie, planning en organisatie blijkt dat de leraren de individuele handelingsplannen kennen en uitvoeren.
<i>Op maat</i>	
<i>Evenwichtig aanbod</i>	
<i>Doelenkaders</i>	
<i>Horizontale en verticale afstemming</i>	De beleidsmatige bezorgdheid om de opleidingstrajecten optimaal af te stemmen op de noden van de leerlingen leidt tot hiaten in de leerplanrealisatie. Het zwaartepunt in een aantal vakken wordt te eenzijdig gelegd bij het aanleren van digitale uitvoeringstechnieken, waardoor de manuele vaardigheden en/of het creatief proces op de achtergrond geraken.
<i>Multidisciplinair overleg</i>	Beide studierichtingen zijn nog in opbouw en de inzet van de leraren is groot. Het

complementair samengestelde team is zowel vakinhoudelijk als didactisch onderlegd. Sommige tekorten qua leerplanrealisatie zijn gekend en er werden al verbeteracties voor opgezet. De meeste initiatieven zijn nog te pril om al te renderen, maar getuigen van een grote ontwikkelingsdynamiek.

In de studierichting Publiciteit en etalage voldoet de leerplanrealisatie niet. Bij gebrek aan leerplangerichtheid voeren de leerlingen artistiek werk uit dat niet aantoonbaar aansluit bij de doelstellingen en -leerinhouden van de component tweedimensionale vormgeving (leerplan 2000/014, 4.1.1 en 4.1.4). De studie van de beeldende middelen, technieken en materies verloopt onvoldoende expliciet.

Het leerplan schrijft ook voor dat binnen de component driedimensionale vormgeving zowel creatief als functioneel ruimtelijk werk wordt gerealiseerd (leerplan 2000/014, 4.2). Het creatieve luik voldoet omdat de meeste driedimensionale opgaven de verbeelding van de leerlingen prikkelen en hen aanzetten tot creatief denken en handelen. De benadering van het functionele luik voldoet niet omdat in de tweede graad geen etalages worden uitgewerkt. Etaleren is echter een essentieel element binnen deze opleiding, al was het maar om een degelijke oriëntatie naar de derde graad mogelijk te maken. Dat de school in haar vervolgopleiding geen studierichting Etalage en standendecoratie organiseert verandert daar weinig aan (4.2.2 en 4.2.3).

Binnen de component publiciteitsvormgeving (leerplan 2000/014, 4.3) werken de leerlingen bijna uitsluitend met grafische computers. Dat digitale ICT-toepassingen al in de tweede graad worden geïntroduceerd is zinvol en geeft aan dat de leraren oog hebben voor de vlug evoluerende technieken binnen de reclamesector. Dat de computertoepassingen de manuele uitvoering, het creatief (denk)proces en de typografie verdringen weegt evenwel zwaar op de leerplanrealisatie (4.3.1 tot 4.3.5). Sommige leraren onderkennen het probleem en besteden vanaf het lopende schooljaar meer aandacht aan het schetsmatig (voor-)ontwerpen en de ideevorming.

Voor het vak waarnemingstekenen voldoet de leerplanrealisatie (leerplan 2000/014, 4.4). De meeste leerplandoelen en -inhouden worden gefaseerd, via opgaven met een geleidelijk groeiende complexiteit, aangereikt. Er is aandacht voor constructief tekenen, figuurtekenen en studie naar waarneming.

In de studierichting Publiciteit en illustratie is de ontwikkelingsdynamiek van de vakgroep het sterkst voelbaar. Een gemotiveerde ploeg werkt er continu aan de verfijning van het onderwijskundig en het vakinhoudelijk instrumentarium. Toch slagen de leraren er niet in aan te tonen dat het studiepeil in het zevende specialisatiejaar voldoet (leerplan 2011/048). Zo is het onduidelijk of de leerstof van de leerplancomponent 'studie van de publiciteit' integraal, evenwichtig en met de nodige diepgang wordt aangereikt (2.3, doelstellingen 13 tot 27). Daarnaast is het gevaar reëel dat de vakgroep, analoog met wat in de tweede graad gebeurt, te eenzijdig focust op de digitale technieken. Voor de onderbouwing van de creatieve processen is een ingenieuze methodiek ontwikkeld: "de denkhoeden van De Bono". Die aanpak geeft aan dat de ideevorming en het ontwerp voldoende aandacht krijgen.

Voorbereidingsfase

Planning
Multidisciplinair
Groeperingsvorm
Samenwerking ASV-BGV
Vakkenopdeling
Methodiek en werkvormen
Vakgroepwerking
Infrastructuur en uitrusting

Uitzonderingen niet te na gesproken zijn de jaarplannen van 2012-2013 met de nodige zorg opgemaakt. De meeste documenten bevatten een timing, verwijzingen naar de leerplandoelen en opdrachtmodaliteiten.

In het begin van het lopende werkjaar is voor de opmaak van de planning een schoolformat geïntroduceerd. Nadat de vakgroep een aantal eigen rubrieken aan de elektronische format toevoegde, bevatten de planningen heel wat gegevens die de leerplanrealisatie extra ondersteunen. Het is dan ook vooral bij gebrek aan coherente leerjaar- of graadoverstijgende verticale leerlijnen en horizontaal overleg dat hiaten in de leerstof niet worden gedetecteerd.

In de tweede graad volgt de school de lessentabel van haar koepel bij de indeling van de vakken van het specifiek gedeelte.

In de studierichting Publiciteit en illustratie worden de twintig lesuren publiciteitsteken verdeeld over een 'leerbedrijf' (16 u/w), het werken aan de geïntegreerde proef (2 u/w) en de organisatie van bedrijfsstages (2u/w of een blokstage van ruim drie weken).

Tijdens het leerbedrijf voeren de leerlingen grafische opdrachten uit voor interne en externe opdrachtgevers. Het bedrijf verhoogt de voeling met de beroepsrealiteit en is bijgevolg een extra troef voor de motivatie van de leerlingen. Om een integrale leerplanrealisatie te garanderen moet de school er strikt over waken dat alle leerplandoelen binnen het leerbedrijf aan bod komen. De geïntegreerde proef (GIP) is omvangrijk en loopt over het gehele schooljaar. De proef omvat een groot aantal praktische opdrachten, gaande van het ontwerp van een huisstijl tot het opmaken van diverse publicitaire middelen. Vanuit de basisvorming participeert het vak project algemene vakken (pav).

Tijdens de vakgroepvergaderingen coördineren de leraren over zowel praktische, vakinhoudelijke als onderwijskundige thema's. Daarnaast zij er ook heel wat informele overlegmomenten. Dat neemt echter niet weg dat de graadoverstijgende verticale samenhang nog kan verbeteren.

In de tweede graad ontbreken etalagebakken, opbergmogelijkheden voor etalagemateriaal, werktuigen, elektrische toestellen en ruime werktafels. In het lokaal waarnemingsteken zijn de tekentafels te krap bemeten en is het moeilijk om de klas zodanig te organiseren dat de leerlingen gericht naar één model of opstelling kunnen schetsen.

De meeste ateliers van de technische en praktijkvakken van het specialisatiejaar zijn uitgerust conform met de minimale vereisten van het leerplan. De leerlingen beschikken over krachtige computerconfiguraties en actuele grafische software.

Uitvoeringsfase

Planmatige aanpak
Flexibiliteit
Methodiek en werkvormen
Individualisatie en differentiatie

Uit de lesobservaties, de jaarplanningen, het didactisch instrumentarium en het leerlingenvolgsysteem blijkt dat de leraren inspelen op de beperkingen of de bijzondere noden van hun leerlingen. Er worden uiteenlopende werkvormen en materiële middelen ingezet om de leerstof op een attractieve wijze aan te bieden en voor iedereen toegankelijk te maken. Waar noodzakelijk worden leerlingen individueel begeleid.

De werkmappen, schetsboeken en kaften van de leerlingen zijn meestal met zorg samengesteld. Dat neemt niet weg dat het cursusmateriaal leraarafankelijk weinig doordacht is uitgewerkt. Uit de documenten van sommige vakken blijkt overigens ook een gebrek aan aandacht voor de artistiek-creatieve processen, de documentatieverzameling, het experiment en/of de manuele uitvoering.

In het zevende specialisatiejaar worden de modaliteiten van de GIP meegedeeld

per deelproef. De GIP-bundel heeft iets weg van een cursus 'hoe een huisstijl ontwerpen' en is bruikbaar als basisdocument in de tweede of de derde graad. De organisatie van de leerlingenstages wordt gecommuniceerd aan de hand van een overzichtelijk samengesteld foldertje.

Evaluatiefase

*Visie en afspraken
Systeem of instrument
Gelinkt aan
doelen/diagnostisch
Valide*

*Evenwichtig en representatief
Transparantie en normering
Overgangscriteria
Procesevaluatie
Kwalificatieproef
Rapportering*

Het beoordelingsproces evolueert continu; vorig schooljaar organiseerden de leraren hun evaluatie naar eigen inzicht. De meeste teamleden beoordeelden het begrijpen, het kunnen, het willen en/of de afwerking met letterscores. Om de link van de evaluatie met de leerplandoelstellingen te versterken is recent een evaluatie-instrument ontwikkeld dat enerzijds procesgericht meet – met oog voor de technische, de creatieve en de attitudinale aspecten van het leerplan – en het anderzijds mogelijk maakt om aan elke leerling meer relevante feedback te geven.

De geïntegreerde proef (GIP) wordt per deelopdracht intern besproken en beoordeeld. Op het einde van het schooljaar volgt een productbeoordeling door een externe jury.

Voor de stages zijn beoordelingsbladen opgemaakt die het presteren van de leerlingen tijdens de bedrijfsstages overzichtelijk in kaart brengen.

Professionalisering

Deskundigheidsbevordering

Het enthousiasme, de leerlinggerichtheid en de empathie van het team zijn sterke punten. Het intern ontwikkelde didactisch instrumentarium wordt onderling doorgespeeld en voor ondersteuning op orthodidactisch vlak kunnen de lesgevers rekenen op de raad van paramedici.

3.1.1.4 Opleidingsvorm 4: VOET

Voldoet

Beleid Doelgerichtheid

De planning voldoet nipt. Omwille van de recente opstart van deze opleidingsvorm heeft men nog geen plan op langere termijn opgesteld, wel per schooljaar. De school heeft nog geen expliciete visie op de VOET uitgeschreven, maar de uitgangspunten van de algemene missie en visie van de school impliceren dit wel. Daardoor maakt ze ernstig werk van de meeste contexten. Er werd, kort nadat de vernieuwde VOET werden geïntroduceerd, een inventarisatie gemaakt van de VOET binnen vakken, projecten en andere initiatieven. De hiaten die hieruit bleken, werden verwerkt in nieuwe klasoverschrijdende projecten. De school heeft nog geen concrete doelstellingen vooropgesteld om te waarborgen dat alle VOET bij alle leerlingen in de loop van hun schoolloopbaan nagestreefd worden.

Ondersteuning

De organisatiestructuur functioneert vrij adequaat. Voor het uitwerken van de diverse projecten zijn werkgroepen verantwoordelijk. De coördinatie van de VOET-werking wordt nog niet expliciet waargenomen door een verantwoordelijke maar behoort tot het takenpakket van de graadcoördinatoren en bij uitbreiding van de volledige klassenraad. Op het digitaal platform is de mogelijkheid ingebouwd om in de jaarplannen van de diverse vakken de link te leggen met de VOET. Dit is echter nog sterk leraarafhankelijk. De klasoverschrijdende projectwerking wordt voornamelijk georganiseerd na de examens waardoor de school het aantal schoolvrije evaluatiedagen voor de leerlingen beperkt, dit is positief. De communicatie rond de VOET is tot op heden nog vrij beperkt. De VOET-projecten worden gedragen door het voltallige personeel. Het nastreven van VOET binnen elk vak is nog niet door iedereen expliciet erkend.

Doeltreffendheid	Het VOET-beleid van de school werd nog niet door het personeel geëvalueerd. Wel werden bepaalde elementen bevraagd vanuit een evaluatie van de totale schoolwerking. De VOET-projecten krijgen wel systematisch een beoordeling van de concrete uitvoering door de leerlingen. Een evaluatie die gericht is op het bereiken van de doelstellingen die hieraan verbonden werden ontbreekt tot op heden.
Ontwikkeling	Omwille van berichten in de media met betrekking tot VOET, besliste de school om de ontwikkelingen op dit vlak voorlopig op te schorten. Alle contexten vinden echter wel een plaats in de strategiekaart die de school opstelde om haar missie en visie te verwezenlijken. Deze strategiekaart wordt regelmatig bijgestuurd en aangepast om aan interne en externe noden tegemoet te komen. Een verdere ontwikkeling van een expliciet beleid met betrekking tot de VOET ontbreekt voorlopig nog.
Uitvoering Socioculturele samenleving	De meerderheid van de eindtermen wordt met voldoende diepgang en bij de meeste leerlingen nagestreefd. De VOET rond samenleving - dynamiek, verschillen en samenhang - krijgen aandacht vanuit verschillende vakken, alsook via de projecten en door middel van individuele zorgbegeleiding. Deze context behandelt doelstellingen die voor deze doelgroep soms ook sterk in hun persoonlijke begeleiding aan bod komen. Herinneringseducatie werd verwerkt in een van de projecten, of dit een weerkerend aanbod wordt kon nog wel niet aangetoond worden. Kunst en cultuur werd eveneens deels projectmatig aangeboden, maar komt omwille van de specificiteit van de opleiding ruim aan bod doorheen de volledige schoolloopbaan.
Sociorelationele ontwikkeling	Vrijwel alle eindtermen worden bij alle leerlingen met voldoende diepgang (ook met aandacht voor frequentie, leerlijn, integratie eindtermen stam) nagestreefd. De VOET rond relaties, interactie en reflectie zijn volledig ingebed in het totale zorgbeleid van de school en worden op diverse wijzen en op heel wat momenten in zowel de leer- als zorgbegeleiding nagestreefd. De VOET met betrekking tot kunst en cultuur maken deel uit van de specifieke opleiding en krijgen ook projectmatig nog extra aandacht.

3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

Uit de documentenanalyse en de vaststellingen ter plaatse blijkt dat de school de aspecten van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne (BVH) in voldoende mate bewaakt en planmatig verbeteracties opzet om tekorten weg te werken.

Organisatie van het welzijnsbeleid.

Het globaal preventieplan (GPP) en het jaaractieplan (JAP) geven een helder beeld van de knelpunten betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne in de school. De interne ankerpersoon (opleidingsniveau 2) en de coördinerende preventieadviseur (opleidingsniveau 1) van de overkoepelende preventiedienst (GIDPBW - Antwerpen Centrum) geven advies bij het opstellen en actualiseren van de documenten. Voor de meeste acties zijn een timing en een kostenraming uitgewerkt. Dat sommige risicoanalyses ontbreken of ouder zijn dan vijf jaar is een werkpunt dat de interne dienst in de eerste helft van 2014 wil aanpakken (vermeld in het JAP).

De externe dienst voor bescherming op het werk doet een rondgang door de school en brengt daarvan verslag uit (27/06/2013). De bevindingen van de externe dienst en andere controleorganen zijn in het JAP en het GPP opgenomen.

Om tot een efficiënt en breed gedragen welzijnsbeleid te komen informeert het beleid het personeel over aspecten van BVH tijdens de personeelsvergaderingen, aan de hand van een onthaalbrochure 'Welzijn en

veiligheid' en via berichten op het elektronisch schoolplatform. Nieuwe personeelsleden en interimarissen worden door de interne preventieadviseur geïnformeerd tijdens een extra vormingsmoment. De procedure voor het aankoop- en indienststellingsbeleid is met zorg uitgewerkt. De bestelaanvragen zijn voorzien van risicoanalyses en veiligheids- of welzijnsvoorwaarden. De interne preventieadviseur viseert en ondertekent de documenten.

Bewoonbaarheid en veiligheid van de leer- en werkomgeving.

De leer- en werkomgeving beantwoorden aan de minimale bewoonbaarheids- en comforteisen. Alle gebouwen zijn toegankelijk voor personen met beperkte mobiliteit. Het Sint-Jozefinstituut OV4 deelt haar infrastructuur met het Sint-Jozefinstituut OV1/OV2, een school voor buitengewoon basisonderwijs en een multifunctioneel centrum (MFC). Op de gemeenschappelijke campus gebruikt de school, naast enkele paviljoenen, slechts enkele lokalen en ateliers.

Het brandweerverslag dateert van 22/09/2006. Het document bevat opmerkingen die deels al zijn bijgestuurd. In de gebouwen zijn sinds het vorige bezoek van de brandweer geen ingrijpende veranderingswerken meer uitgevoerd.

Het keuringsverslag van de elektrische laagspanningsinstallatie (09/06/2009) concludeert met de vermelding 'niet conform'. Gedurende de voorbije jaren zijn een aantal tekortkomingen verholpen. In het JAP en/of GPP zijn nog verbeteringswerken aan de elektrische installatie ingeschreven.

Er wordt een geactualiseerde inventaris van producten met gevaarlijke eigenschappen bijgehouden, maar de gevaarlijke stoffen worden nog niet in een brandwerende kast bewaard. Niet in alle lokalen zijn evacuatieplannen en -instructies aangebracht en her en der ontbreken pictogrammen. In het technieklokaal, dat de school deelt met het Sint-Jozefinstituut OV1/OV2, ontbreken instructiekaarten bij sommige machines en toestellen en/of individuele beschermingsmiddelen.

Gezondheid en hygiëne van de leer- en werkomgeving.

De school gebruikt de meeste sanitaire- en verzorgingsvoorzieningen gemeenschappelijk met het Sint-Jozefinstituut OV1/OV2. Beleidsmatig ressorteren de installaties onder de partnerschool.

Het EHBO-lokaal is goed geëquipeerd en er zijn voldoende toiletten voor meisjes en jongens. De voorzieningen beantwoorden aan de wettelijke vereisten.

3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (codex so, art. 15, §1, 5°)	ja
Neemt de school de reglementering betreffende verlofregeling en aanwending van de schooltijd in acht? (codex so, art. 15, §1, 7°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding dat minstens de verplichte bepalingen vermeldt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 39 en 40)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (codex so, art. 111 en 112)	ja
• de bijdrageregeling en afwijkingen	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• het evaluatiesysteem met inbegrip van de remediëringmaatregelen	ja
• de verhaalmogelijkheden tegen eindbeslissingen van klassenraden over leerlingen	ja
• studie-, orde en tuchtreglement waarbij het studiereglement de grote krachtlijnen van de organisatie van de studies bevat	ja
• engagementsverklaring waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen (codex so, art. 111, §3)	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (codex so, art. 110/1 t.e.m. 110/27)	ja
Informeert de school ouders en leerlingen en personeel over het centrum voor leerlingenbegeleiding waarmee ze samenwerkt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 33)	ja
Respecteert de voorziene verhaalmogelijkheid de reglementair voorgeschreven procedure? (codex so, art. 115/4)	ja
Respecteert de school voor secundair onderwijs de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen? (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)	ja
Verloopt het afleveren van attesten van lesbijwoning correct? (codex so, art. 115, derde alinea en 252, §2)	ja
Respecteert de school het minimumlessenrooster? (codex so, art. 148-157 en BVR van 19-7-2002, KB van 28-6-1978, art. 28 en 32 en BVR 6-12-2002, art. 5 en 6)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Aanvangsbegeleiding

- Doelgerichtheid** De school heeft een concrete en zeer goed uitgeschreven visie op het proces van aanvangsbegeleiding. De doelstellingen die ze daarmee wil bereiken werden geoperationaliseerd. Sinds verschillende schooljaren gaat de school hier doelgericht mee aan de slag.
- Ondersteuning** Aan de ondersteuning van aanvangsbegeleiding wordt door de schoolleiding veel aandacht besteed. Er is een infobrochure uitgewerkt waarin de aanpak van de school wordt toegelicht. Een mentor en een zorgmentor staan per graad in voor de begeleiding van zowel stagiairs als nieuwe leraren. De mentor kreeg hiervoor wekelijks zes uren toebedeeld. Dit gebeurt op een systematische en transparante wijze en besteed aandacht aan alle facetten van het functioneren als nieuw personeelslid. Positief hierbij is de aandacht voor de scheiding tussen de coachende en de evaluerende actoren. Er werd tevens een aanvangsprogramma uitgewerkt per week van het schooljaar. Deze begeleiding duurt twee of drie jaar, maar kan op vraag nog verlengd worden. Personeelsleden worden verder ook gestimuleerd om een bijkomende bachelor met betrekking tot buitengewoon onderwijs te volgen.
- Doeltreffendheid** De doeltreffendheid van dit proces wordt regelmatig nagegaan. De mentor evalueert op regelmatige basis met de nieuwe personeelsleden de professionele groei die zij hebben doorgemaakt en detecteert op deze wijze wanneer nodig ook de extra nood aan ondersteuning. Tijdens de evaluatiegesprekken peilt de directeur ook naar het effect van het mentoraat en het maakte ook deel uit van een aparte bevraging, waarna een verbeterplan werd opgesteld. Uit gesprekken met nieuwe personeelsleden blijkt een grote tevredenheid met betrekking tot dit proces.
- Ontwikkeling** De school heeft dit proces reeds enkele malen bijgestuurd en aangepast, waaruit blijkt dat er op dit vlak voldoende aandacht is voor ontwikkeling. De mentor heeft een korte opleiding gevolgd om zich hierin te professionaliseren en heeft ook reeds een andere opleiding gepland. Daarnaast neemt de verantwoordelijke deel aan een werkgroep 'mentoren' op niveau van de scholengemeenschap waar de intern aanwezige expertise wordt uitgewisseld.

4.2 Leerbegeleiding

- Doelgerichtheid** De school heeft een duidelijke visie op het handelingsplanmatig werken dat intern het zorgbeleid wordt genoemd. Dit is heel transparant en concreet uitgeschreven, maar de fases van het cyclisch proces van handelingsplanning zijn minder nadrukkelijk aanwezig. Er gaat veel aandacht naar de doelgerichtheid op het vlak van motorische, medische en psychosociale begeleiding. De doelgerichtheid van de begeleiding bij de verwerking van de leerstof, die de school haar 'leerzorg' noemt, is hierin minder duidelijk.
- Ondersteuning** De school heeft de extra middelen, die zijn vrijgekomen door de veranderde samenwerking met de andere instellingen op de campus, maximaal aangewend om het zorgteam te versterken met verschillende paramedische disciplines. Dit biedt een grote meerwaarde voor de ondersteuning van de zorg- en leerbegeleiding. Ook de omschakeling naar een nieuw digitaal platform gebeurde om het handelingsplanmatig werken te ondersteunen. De richtlijnen over het invullen en hanteren van diverse planningsdocumenten kunnen wel nog concreter uitgewerkt worden.
- Doeltreffendheid** De doeltreffendheid van dit proces is een permanent aandachtspunt van de school. Hierdoor kon ze tijdens de uitbouw van deze nieuwe opleidingsvorm zelf knelpunten detecteren en gepaste bijsturingen uitwerken. De vereenvoudiging van de neerslag op het digitaal platform is hier een resultaat van.
- Ontwikkeling** Door de recente opstart en uitbouw van een nieuwe opleidingsvorm bevindt de school zich nog in een ontwikkelingsproces. Er wordt beroep gedaan op zowel interne als externe deskundigen om het handelingsplanmatig nastreven van de einddoelstelling binnen deze opleidingsvorm te optimaliseren. De aandacht voor de remediëring van vakinhoudelijke tekorten is hierin tot op heden minder sterk. De school gaf tijdens de doorlichting aan zich hiervan bewust te zijn en er wordt momenteel gewerkt aan een plan om dit te verbeteren. Uit dit alles blijkt dat de school een grote aandacht heeft voor ontwikkeling.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

- Leiderschap** De directeur van de school laat zich in de leiding van de school bijstaan door een middenkader waar een orthopedagoog, een secretariaatsmedewerker en een coördinator uit elke graad deel van uitmaken. Dit team verandert om de vier schooljaren van samenstelling, aangezien dan telkens andere coördinatoren aangesteld worden. Hierdoor krijgt iedereen de kans om op lange termijn mee de strategie van de school vorm te geven en voelt het personeel zich betrokken bij het beleid. De schoolleiding werkt zeer laagdrempelig maar is toch voldoende sturend. Er is voldoende opvolging en ondersteuning van het personeel, maar op vakinhoudelijk vlak kan dit nog verhoogd worden. Vakwerkgroepen om mee het vakinhoudelijk en vakdidactisch aspect te bewaken werden nog maar recent opgericht.
- Visieontwikkeling** De school heeft een eigen visie geformuleerd die jaarlijks wordt geconcretiseerd en geactualiseerd aan de hand van strategiekaarten. Het beleid besteedt veel aandacht aan het respecteren en het implementeren van de visie en creëert er zodoende een breed draagvlak voor.
- Besluitvorming** Alle wettelijke inspraakorganen zijn opgericht en functioneren naar behoren. Door de wisselende vertegenwoordiging van leraren in het middenkader is er ook een ruime inspraak verzekerd. Door de ouders zo veel mogelijk te betrekken bij het opstellen van de handelingsplannen krijgen ook zij voldoende kans tot inspraak. Er is een goed werkende leerlingenraad, er wordt op een open en volwassen wijze rekening gehouden met suggesties die deze raad aanbrengt.
- Kwaliteitszorg** De school nam reeds veel verschillende initiatieven om aan de kwaliteit van de school te werken. De personeelsleden worden regelmatig bevraagd. Hieruit worden elk schooljaar aandachtspunten geselecteerd en deze worden regelmatig geëvalueerd. De permanente aandacht voor kwaliteitsverbetering was tot op heden inherent aan het oprichten en uitbouwen van een nieuwe opleidingsvorm. Dit heeft de voorbije schooljaren geleid tot regelmatige bijstellingen, wat enkel mogelijk was dankzij de grote inzet en flexibiliteit van het schoolteam. Het gehanteerde systeem voor kwaliteitszorg, garandeert tot op heden nog geen globaal beeld van de eigen kwaliteit. Tijdens de doorlichting werden dan ook nog een aantal verbeterkansen vastgesteld die meer aandacht vereisen.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De uitgebreide zorgbegeleiding binnen het onderwijs op maat van de leerlingen.
- De sterke ontwikkelingsdynamiek en inzet van het lerarenteam.
- De grote betrokkenheid van het volledige schoolteam en de aandacht voor het welbevinden van de leerlingen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De aanvangsbegeleiding van nieuwe personeelsleden.
- Het aangename leer- en leefklimaat voor de leerlingen.
- De openheid van het team voor externe evaluatie.

Wat betreft het algemeen beleid

- Het duidelijk participatief leiderschap.
- De uitgesproken missie en visie van de school en de concretisering ervan.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Het bewaken van het evenwicht tussen zorg en het onderwijspeil.
- De visie en langetermijnplanning met betrekking tot de VOET.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het proces van handelingsplanning wat betreft de vakinhoudelijke remediëring.

Wat betreft het algemeen beleid

- De aansturing en opvolging van de onderwijskundige processen (vakgroepwerking, evaluatiepraktijk).

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplanrealisatie van het vak project algemene vakken in de tweede en de derde graad.
- De realisatie van de leerplannen 'publiciteitsteken en waarnemingsteken in bso tweede graad in de studierichting Publiciteit en etalage' en 'publiciteitsteken in bso derde graad in de studierichting Publiciteit en illustratie'.

7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.
- voor de overige erkenningsvoorwaarden.

BEPERKT GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' omwille van het onvoldoende handelingsplanmatig nastreven van de onderwijsdoelstellingen voor

Opleidingsvorm 4	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 2 BSO Publiciteit en etalage	project algemene vakken	publiciteitsteken, waarnemingsteken
Graad 3 BSO Publiciteit en illustratie	project algemene vakken	
Graad 3 BSO Publiciteitsgrafiek	project algemene vakken	publiciteitsteken

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **28-11-2016** opnieuw een controle uit.

8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Cathy Moelants de inspecteur-verslaggever	Chantal NUYTTEN de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	

**SINT-
JOZEF**

Antwerpen, 6 maart 2014

Betreft: Verslag van de doorlichting van Sint-Jozefinstituut Buitengewoon Secundair Onderwijs te Antwerpen 3

Geachte heer Inspecteur-generaal

In bijlage vindt u het ondertekende verslag van de doorlichting van bovenvermelde school. Het feedbackformulier heb ik ingevuld en reeds verzonden naar het doorlichtingssecretariaat.

U vindt in bijlage eveneens een nota met enkele opmerkingen, dewelke ik graag aan het verslag zou willen toevoegen.

Met vriendelijke groeten

Chantal Nuytten
Directeur Sint-Jozef OV4

Bijlage aan het verslag

Reactie op de onderzoeksmethode (meer bepaald de dataverzameling):

De website, die voldoende informatie biedt over de aanpak van de doorlichting, geeft het volgende aan:

De onderwijsinspecteurs verzamelen de nodige informatie via

- *gesprekken: de onderwijsinspecteur vraagt aan leerkrachten in een of meerdere gesprekken hoe ze garanderen dat ze met de leerlingen de onderwijsdoelstellingen bereiken of nastreven.*
- *observaties: de onderwijsinspecteur heeft niet de bedoeling leerkrachten of de didactische aanpak te beoordelen, maar kijkt of het aanbod in de klas volledig en samenhangend is, of het aanbod afgestemd is op het leerlingenpubliek, of er naast kennis ook vaardigheden en attitudes aan bod komen en of er is voldaan aan de materiële voorwaarden die het leerplan voorschrijft.*
- *documentanalyses: de onderwijsinspecteur gaat in de documenten (cursusmateriaal, taken, toetsen, examens, lessenrooster, jaarplan, agenda, klasboek, ...) na of leerkrachten planmatig werken, de leerplannen toepassen en de leerlingen opvolgen en evalueren.*

In de praktijk merken we echter, voor wat betreft het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen voor de geselecteerde leerprestaties, een (mathematische) focus op de documentanalyse (documenten van het voorbije schooljaar). Gegevens uit observaties en gesprekken worden enkel meegenomen indien ze de resultaten van de documentanalyse bevestigen. Evenmin wordt er rekening gehouden met de prestaties die het actuele schooljaar worden geleverd. Beide elementen hebben een negatief effect op de motivatie van de betrokken leraren. Het enthousiasme wordt hierdoor sterk ondermijnd. Bovendien menen we dat, voor een school in volle ontwikkeling (zie ook context) actuele toepassingen steeds het meest relevant zijn. Af en toe wordt hiernaar verwezen, maar het heeft jammer genoeg geen invloed op de beoordeling zelf.

Reactie op het gebruik van het CIPO-kader:

We begrijpen dat het CIPO-kader als referentiekader gebruikt wordt om vaststellingen te ordenen. De website geeft in verband hiermee het volgende aan:

We vertrekken bij ons onderzoek vanuit de output: we kijken wat de instelling met al haar activiteiten bij haar leerlingen of cursisten bereikt. De processen verklaren het al dan niet bereiken van die resultaten. Ten slotte kijken we ook naar de context en de input om de werking van de instelling en de resultaten beter te kunnen begrijpen.

We merken dat de vaststellingen m.b.t. de leerprestaties in verband worden gebracht met relevante procesvariabelen. Echter, de relatie met de context en de input komt veel minder tot uiting.

Zo zijn de contextgegevens historiek en identificatie volgens ons van groot belang. De school onderging tijdens de laatste vijf jaar immers een aantal metamorfoses waaronder: de oprichting van de huidige Opleidingsvorm 4, de zeer recente splitsing van de school en de ontwikkeling van een nieuwe studierichting. Deze zaken worden wel vernoemd, maar worden niet in relatie gebracht met een aantal vaststellingen. Zelfs de doorlichtingsfocus houdt voor wat betreft het specifiek gedeelte in het 7de specialisatiejaar, geen rekening met dit prille bestaan (het 7de jaar bestaat op het moment van de doorlichting één jaar).

Daarnaast hebben de inputgegevens, leerlingkenmerken én personeelskenmerken, volgens ons een niet te onderschatten impact.

Onze school biedt onderwijs aan jongeren met een fysieke beperking en/of autisme. Dit gegeven beïnvloedt de verhouding tussen de verschillende begeleidingsvariabelen. Het vraagt een bijkomende investering aan inspecteurs die niet vertrouwd zijn met de doelgroep, om hiermee rekening te houden.

Samen met het contextkenmerk regelgeving (M-decreet in het vooruitzicht, VN-verdrag onder de aandacht,...) bevestigt dit de delicate positie van OV4-scholen. Bovendien is er een actuele toename van OV4-programmaties, wat ervoor zorgt dat de vragen rond sticordi-maatregelen, attestering, finaliteit,... meer en meer onder de aandacht komen. Delibereren wordt naast een juridische kwestie ook een ethische kwestie. Is, deze thematiek in gedachte, de huidige doorlichtingsmethodiek/benadering nog relevant om OV4-scholen onder de loep te nemen?

Qua personeelskenmerken is het alvast belangrijk te vermelden dat het personeelsteam van Sint-Jozef OV4 voor de helft bestaat uit medewerkers die nog in een tijdelijk ambt zijn aangesteld. Dit heeft te maken met de systematische groei van de school. Het is jammer dat hier niet naar wordt gerefereerd. Wel begrijpen we de logica met betrekking tot de procesvariabele 'aanvangsbegeleiding' in de focus en zijn we uiteraard fier op de resultaten van dit onderzoeksdeel. Ook wordt er regelmatig verwezen naar de sterke dynamiek, de inzet en de flexibiliteit binnen het team. Dit onderkennen we. Het is immers dankzij deze input dat onze school in staat is om haar kwaliteit systematisch te verbeteren en te bewaken.